

Aubrieta (*Aubrieta x cultorum* Bergm.)

In mei tooien vele tuinen zich met opvallende bloemenkussens van de aubrieta. Een dankbare plant, niet alleen voor de rotstuintuin, maar ook voor randen langs de border en in bakken, waar ze zo mooi over de rand hangend haar bloemenpracht ten toon kan spreiden. De soorten die in tuinen worden toegepast zijn praktisch allemaal cultuurvormen van aubrieta-soorten afkomstig uit gebieden langs de Middellandse Zee gelegen.

232 Bergplanten

Aubrieta (*Aubrieta* Adans.) is een geslacht van de kruisbloemenfamilie (*Cruciferae*), dat ongeveer twaalf soorten rijk is. Het zijn alle bergplanten, die tot boven de boomgrens groeien in bergachtige gebieden langs het oostelijk deel van de Middellandse Zee, van Italië tot Iran.

De planten kunnen zich in die onherbergzame streken handhaven door de vorming van lange wortels, die zo diep in de rotsachtige ondergrond doordringen dat droogte en kou er geen vat meer op kunnen krijgen. Onze tuin-aubrieta's zijn het resultaat van bastaardering en selectie van diverse soorten, waarbij, naar wordt aangenomen, de uit Griekenland afkomstige *Aubrieta deltoidea* (L.) DC. een belangrijke plaats inneemt. In 1700 is deze soort op Kreta ontdekt door de Franse hoogleraar in de plantkunde J.P. de Tournefort (1656-1708), die een groot deel van Europa en Klein-Azië bereisde om planten te verzamelen. Op Kreta bevond zich toen in zijn gezelschap de Fransman Claude Aubriet (1665-1734), schilder van planten en dieren. En zoals wel meer gebeurde bij het benoemen van planten, werd het geslacht naar hem genoemd: *Aubrieta*.

Geheel behaad

Uit de wortel van de plant vormen zich een groot aantal dunne stengels. Doordat ze op de grond liggen vormen ze een dichte zode. Elk seizoen groeien aan het eind van de stengels nieuwe uitlopers, waardoor de stengels telkens langer worden. De bladeren, ongesteeld, dus zittend aan de stengel, zijn omgekeerd eirond en hebben een klein aantal tanden aan de rand. Alle groene delen van de plant zijn dicht bezet met in hoofdzaak sterharen. Aan de nieuwe uitlopers ontwikkelen zich de bloemen.

Veranderende bloemkleur

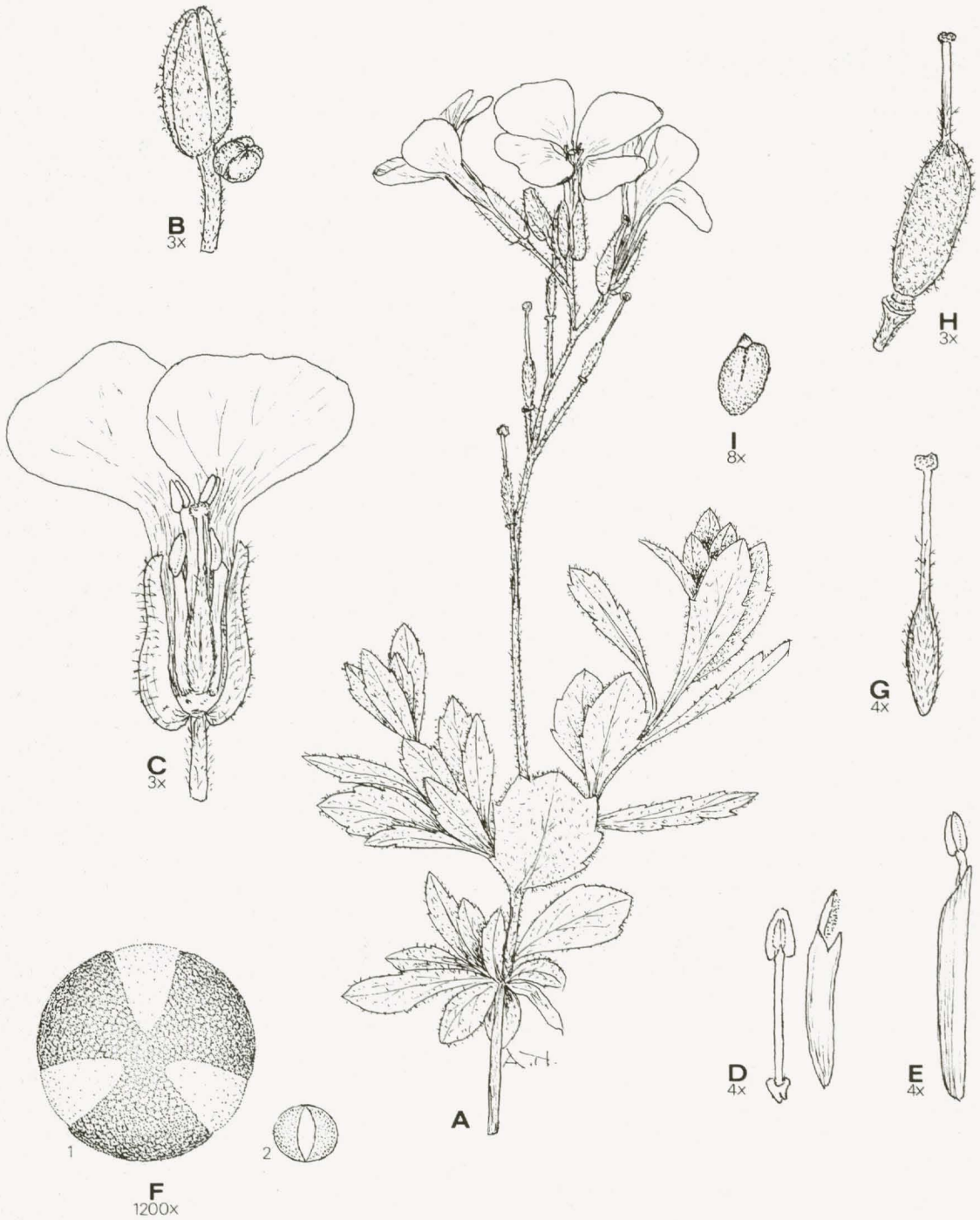
De bloeiwijze heeft de vorm van een tros, die ontstaat doordat zich telkens onder een bloemknop een nieuwe ontwikkelt. Tijdens het hoogtepunt van de bloei zijn er zoveel bloemen dat ze samen een kleurig kussen vormen. Tegelijk met de bastaardering hebben zich ook veel variaties in de bloemkleur gevormd. Er zijn diverse tinten in purper en violet. Tijdens de bloei veranderen de bloemen van kleur, meestal wordt de tint donkerder. Afhankelijk van de soort vindt de kleuromslag plaats aan het begin of aan het eind van de bloei, ook wel op een tijdstip daartussen. De kroonbladen hebben een lange smalle nagel. Ze worden bij elkaar gehouden door de rechtopstaande kelkbladen. De zijdelings staande kelkbladen, dat zijn die, welke voor de korte meeldraden staan, hebben onderaan een uitzakking, waarin zich eventueel de nectar kan verzamelen. Het nectarium ligt rond de voet van de twee korte meeldraden; het heeft twee uitstulpingen die reiken tot in de uitzakking van de kelkbladen. Zoals bij meer soorten van de kruisbloemenfamilie gebeurt, draaien de lange meeldraden zich naar de korte, precies op de plaats waar insecten langs moeten om bij de nectar te kunnen komen. Hierdoor wordt de kans vergroot dat stuifmeel op het insect wordt overgebracht en door het insectenbezoek een bijdrage aan de bestuiving wordt geleverd.

Vermeerdering

De vrucht heeft de vorm van een houw. Behalve door zaad laten de planten zich ook vermeerderen door het maken van afleggers. Daarvoor moeten de stengels worden bedekt met een mengsel van bladaarde en zand. Wanneer de planten na de bloei sterk worden teruggesnoeid vormen zich uit de bladoksels weer vele scheuten en wordt een dicht bloemenkussen verkregen. Aubrieta's verlangen een zonnige plaats en gedijen prima op een kalkhoudende bodem.

Literatuur

- Mattfeld, J. (1937). *Blätter für Staudenkunde*, Abt. Aubrieta II - VII.
- Mattfeld, J. (1939). *Quarterly Journal of the Alpine Garden Soc.* 7: 157-181, 217-227.
- Hensen, K.W.J. (1976). Onderzoek en keuring van het Aubrieta-sortiment, *Groen* 32: 184-193.

Aubrieta (*Aubrieta x cultorum* Berg. (syn. *Aubrieta-Hybriden*))

A bloeiende stengel; B bloemknoppen; C opengesneden bloem; D korte meeldraad; E lange meeldraad; F stuifmeelkorrel, 1 polair, 2 equatoriaal; G stamper; H vrucht; I zaad.